

«Η μάθηση χωρίς τη σκέψη είναι χαμένος κόπος - η σκέψη χωρίς τη μάθηση είναι επικίνδυνη».

Κ Ο Μ Φ Ο Υ Κ Ι Ο Σ

ΠΡΟΤΥΠΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ / Θεολόγος Καθηγητής / ΔΕΑ Εκκλησιαστικής Ιστορίας ΑΠΘ / Δρ. Θεολογίας ΑΠΘ

E-mail: gzeen1@otenet.gr / akalamatas@sch.gr

ΜΕΘΟΔΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ - ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

ΑΞΙΟΠΟΙΟΥΝ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ

1. Μέθοδος επεξεργασίας εννοιών.
2. Διερευνητική μέθοδος.
3. Ομαδοσυνεργατική μέθοδος.
4. Βιωματική μέθοδος.

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ [1]

- Παιχνίδι ρόλων: καρτέλες ρόλων για τα πρόσωπα του παιχνιδιού.
- Δημιουργία ομάδων.
- Δημιουργία από τους μαθητές φακέλου εργασιών (portfolio, e-portfolio).
- Δημιουργία εννοιολογικού χάρτη (Concept map).
- Καταιγισμός ιδεών (Brainstorming) – Ιδεοθύελλα.
- Παρατήρηση.

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ [2]

- **Προσομοίωση: οι μαθητές συμμετέχουν σε δραστηριότητες που ανταποκρίνονται στην ανασύσταση πραγματικών καταστάσεων.**
- **Ημιδομημένος διάλογος.**

ΕΠΙΠΕΔΑ ΓΝΩΣΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Γ Ν Ω Σ Η

- Στο επίπεδο γνώσης οι εκπαιδευόμενοι αναγνωρίζουν ή ανακαλούν πληροφορίες, όπως γεγονότα, ορολογία, διαδικασίες, τύπους, ημερομηνίες, ονόματα, στρατηγικές επίλυσης προβλημάτων και κανόνες.
- Μερικά ρήματα που χρησιμοποιούνται στο επίπεδο της γνώσης είναι: **όρισε, περίγραψε, ταύτισε, ονόμασε, κατάγραψε, ανάφερε, θύμισε, απάγγειλε, διάλεξε, δήλωσε.**

ΜΑΤΣΑΓΓΟΥΡΑΣ, Η. (2007). Ό. π. σσ. 207, 209.

✓ 1.00 Γ Ν Ω Σ Η

✓ 1.10 Γνώση συγκεκριμένων στοιχείων.

✓ 1.11 Γνώσης ορολογίας.

✓ 1.12 Γνώσης συγκεκριμένων στοιχείων.

✓ 1.20 Γνώση των τρόπων και μέσων που επιτρέπουν τη χρήση συγκεκριμένων στοιχείων.

✓ 1.21 Γνώση των συμβάσεων.

✓ 1.22 Γνώση τάσεων και ακολουθιών.

✓ 1.23 Γνώση ταξινομήσεων και κατηγοριών.

✓ 1.24 Γνώση κριτηρίων.

✓ 1.25 Γνώση της μεθοδολογίας.

✓ 1.30 Γνώση των **καθολικών** και **αφηρημένων** σ' ένα τομέα εννοιών.

✓ 1.31 Γνώση αρχών και γενικεύσεων.

✓ 1.32 Γνώση θεωριών και δομών.

Γνώση είναι η κατώτερη μάθησης, κατά την οποία ο μαθητής **απομνημονεύει** και είναι σε θέση να **ανακαλέσει**, να **εξιστορήσει**, να **περιγράψει**, να **ορίσει** και να **αναγνωρίσει** όρους, γεγονότα, αρχές, τάσεις, θεωρίες κ.λπ.

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

- Στο επίπεδο κατανόησης οι εκπαιδευόμενοι μεταφέρουν σε πιο κατανοητές μορφές τι έχουν διδαχθεί, **δίνουν παραδείγματα** μιας έννοιας, **βλέπουν σχέσεις** στα διάφορα μέρη, **εξάγουν συμπεράσματα** ή **αποτελέσματα** από πληροφορίες, **μεταφράζουν** σύμβολα, σχεδιαγράμματα και εικόνες.
- Μερικά από τα ρήματα που χρησιμοποιούνται είναι τα εξής: **μετάτρεψε, υποστήριξε, ξεχώρισε, διάκρινε, υπολόγισε, εξήγησε, κάνε επέκταση, γενίκευσε, κάνε περίληψη, μετάφερε, παράφρασε, πρόβλεψε.**

ΜΑΤΣΑΓΓΟΥΡΑΣ, Η. (2007). Ό. π. σσ. 208-209.

✓ 2.00 **Κ Α Τ Α Ν Ο Η Σ Η**

✓ 2.10 Μετάφραση.

✓ 2.20 Ερμηνεία.

✓ 2.30 Προέκταση.

Ο μαθητής έχει πλήρη συνείδηση όσων στοιχείων απομνημόνευσε στο προηγούμενο επίπεδο και είναι σε θέση να τα **μεταφέρει** σε πιο κατανοητές μορφές, όπως π.χ., να **συνοψίσει**, να **αντιδιαστείλει**, να **υπολογίσει**, να **εξηγήσει**, να **γενικεύσει**, να **ορίσει**, να **παραφράσει** και να **επεκτείνει** τα γνωστικά στοιχεία που κατέχει.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

- Οι στόχοι εφαρμογής διαφέρουν από τους στόχους κατανόησης, γιατί η εφαρμογή **προαπαιτεί παρουσίαση προβλήματος** σε διαφορετική αλλά συναφή περίπτωση.
- Μερικά ρήματα **ενέργειας** που περιγράφουν **μαθησιακά αποτελέσματα** στο επίπεδο της εφαρμογής είναι τα εξής: **άλλαξε, υπολόγισε, δείξε, ανάπτυξε, τροποποίησε, λειτούργησε, οργάνωσε, προετοίμασε, συσχέτισε, λύσε, μετάφερε, χρησιμοποίησε.**

ΜΑΤΣΑΓΓΟΥΡΑΣ, Η. (2007). Ό. π. σσ. 208-209.

✓ 3.00 ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Με βάση τη γενικευμένη γνώση που απέκτησε ο μαθητής στα προηγούμενα στάδια, είναι σε θέση να **χρησιμοποιήσει** τη γνώση αυτή σε διαφορετικό πλαίσιο και με διαφορετικό περιεχόμενο για να **οργανώσει**, να **υπολογίσει**, να **μετασχηματίσει** και να **επιλύσει** συγκεκριμένες προβληματικές καταστάσεις.

ΑΝΑΛΥΣΗ

- Ανάλυση είναι η ικανότητα εντοπισμού των επιμέρους συστατικών μιας έννοιας και εύρεσης σχέσης ή σχέσεων μεταξύ των μερών.
- Στο επίπεδο ανάλυσης, οι εκπαιδευόμενοι αναμένεται να συσχετίσουν ιδέες, να τις συγκρίνουν και να τις παραθέσουν.
- Μερικά ρήματα που χρησιμοποιούνται για περιγραφή των αποτελεσμάτων μάθησης στο επίπεδο ανάλυσης είναι τα εξής: **ανάλυσε, συμπέρανε, διαδραμάτισε, ξεχώρισε, διευκρίνισε, σκιαγράφησε, δείξε, συσχέτισε, διαίρεσε, σύγκρινε.**

ΜΑΤΣΑΓΓΟΥΡΑΣ, Η. (2007). Ό. π. σσ. 208-209.

✓ 4.00 **Α Ν Α Λ Υ Σ Η**

✓ 4.10 Ανάλυση των στοιχείων.

✓ 4.20 Ανάλυση των σχέσεων.

✓ 4.30 Ανάλυση των οργανωτικών αρχών.

Ο μαθητής έχει τη δυνατότητα να **διακρίνει** τα επιμέρους στοιχεία ενός αντικειμένου ή μιας κατάστασης και να **εντοπίσει** τις δομικές, χρονικές και αιτιώδεις σχέσεις που τα διέπουν, καθώς επίσης να **αναδείξει** τα στοιχεία που δημιουργούν λογικά ή λειτουργικά προβλήματα.

ΣΥΝΘΕΣΗ

- Σύνθεση είναι η ικανότητα σύνθεσης στοιχείων σε ένα ενιαίο σύνολο, με απώτερη επιδίωξη τη δημιουργία ενός προσωπικού έργου.
- Στο επίπεδο αυτό οι εκπαιδευόμενοι αναμένεται να κατασκευάσουν ένα έργο ή να προβούν στην παραγωγή πρότυπων γραπτών δημιουργημάτων.
- Μερικά από τα ρήματα που χρησιμοποιούνται στους στόχους σύνθεσης είναι τα ακόλουθα: **κατηγοριοποίησε, θεσμοποίησε, σύνθεσε, δημιούργησε, σχεδίασε, επινόησε, μορφοποίησε, πρόβλεψε, παράγαγε.**

ΜΑΤΣΑΓΓΟΥΡΑΣ, Η. (2007). Ό. π. σσ. 208-209.

✓ 5.00 **Σ Υ Ν Θ Ε Σ Η**

✓ 5.10 Παραγωγή μιας προσωπικής επικοινωνίας.

✓ 5.20 Παραγωγή ενός σχεδίου ή προτεινόμενο σύνολο εργασιών.

✓ 5.30 Παραγωγή ενός συνόλου αφηρημένων σχέσεων.

Η **αντίστροφη διαδικασία** της ανάλυσης. Αναφέρεται στην ικανότητα του μαθητή να **ενοποιήσει** τη γνώση του και να **εκφράσει** τη γνώμη του για ενημέρωση ή επηρεασμό των άλλων, ή ακόμη να **προτείνει** σχέδιο δράσης για επίλυση καταστάσεων με μοναδικό και πρωτότυπο τρόπο.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

- Αξιολόγηση είναι η ικανότητα εκτίμησης της αξίας σκοπών, στόχων, μεθόδων, δραστηριοτήτων και μέσων ως και η ικανότητα κρίσης της ανταπόκρισης στα κριτήρια που τέθηκαν.
- Συνιστά το **ύψιστο επίπεδο διδασκαλίας** και στόχοι αυτού του επιπέδου απαιτούν από τους εκπαιδευόμενους να διαφοροποιήσουν κρίσεις, να λάβουν αποφάσεις και να τις τεκμηριώσουν με βάση εξωτερικά ή εσωτερικά κριτήρια ή αρχές.
- Μερικά από τα ρήματα που χρησιμοποιούμε στο επίπεδο της αξιολόγησης είναι τα εξής: **εκτίμησε, κρίνε, αντιπαραθέσε, αξιολόγησε, επέλεξε, δικαιολόγησε, υποστήριξε.**

ΜΑΤΣΑΓΓΟΥΡΑΣ, Η. (2007). Ό. π. σσ. 208-209.

✓ 6.00 **ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**

✓ 6.10 Κρίσεις με βάση εσωτερικά κριτήρια.

✓ 6.20 Κρίσεις με βάση εξωτερικά κριτήρια.

Το τελευταίο στάδιο μάθησης, κατά το οποίο ο μαθητής **αναλύει, συγκρίνει, αξιολογεί** και **λαμβάνει** αποφάσεις για μεθόδους, ιδέες, προϊόντα ή πρόσωπα αξιοποιώντας συγκεκριμένα κριτήρια που είναι οργανωμένα σύνολα.

Δημιουργώ

Αξιολογώ

Αναλύω

Εφαρμόζω

Κατανοώ

Θυμάμαι

ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ

ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ

- Η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία αποτελεί μια ενεργητική, κοινωνική και συνεργατική μέθοδο, κατά την οποία η μαθησιακή διαδικασία στηρίζεται στη δυναμική της **συνεργασίας**, **αλληλεπίδρασης** και **αλληλεξάρτησης** μεταξύ των μαθητών/τριών.
- Κύριο χαρακτηριστικό της μεθόδου είναι το ότι οι μαθητές/τριες μιας τάξης οργανώνονται, με συγκεκριμένα κριτήρια, σε **ολιγομελείς ομάδες**, για να πραγματοποιήσουν συγκεκριμένους διδακτικούς στόχους, μέσω της επεξεργασίας ενός θέματος.
- **Ατομική και κοινωνική αυτονομία.**
- Αναπτύσσουν κοινωνική συνείδηση.
- **Διαμεσολαβητικός** ο ρόλος του εκπαιδευτικού.

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ, ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΟΜΑΔΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΛΗΨΗ ΕΡΓΟΥ

- Ο εκπαιδευτικός καθορίζει το θέμα και τους στόχους, παρακινώντας τους εκπαιδευόμενους σε έρευνα και δράση.
- Σχηματίζονται οι ομάδες με άξονα συγκεκριμένα κριτήρια.
- Καθορίζεται η οργάνωση του διδακτικού αντικειμένου και γνωστοποιούνται ή υπενθυμίζονται οι διαδικασίες συνεργασίας.

ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

- Ο εκπαιδευτικός σε συνεργασία με την ομάδα αποφασίζουν πώς ακριβώς θα γίνει η επεξεργασία του θέματος.
- Κατανέμονται ρόλοι εντός της ομάδας και πραγματοποιείται η συγκεκριμένη επεξεργασία.
- Με την συμπλήρωση φύλλων εργασίας, είτε με χρήση οποιουδήποτε υλικού σε έντυπη ή ψηφιακή μορφή, κατάλληλα σχεδιασμένου από τον εκπαιδευτικό.
- Η φάση ολοκληρώνεται με τη σύνθεση των επιμέρους εργασιών σε μια ενιαία εργασία.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

- Οι ομάδες, μέσω των εκπροσώπων τους, παρουσιάζουν ενώπιον της τάξης την κοινή τους εργασία και όλοι θέτουν τα ερωτήματα και τους προβληματισμούς τους.
- Ο εκπαιδευτικός συστηματοποιεί τα συμπεράσματα, ανακοινώνει τη νέα γνώση και συνοψίζει.

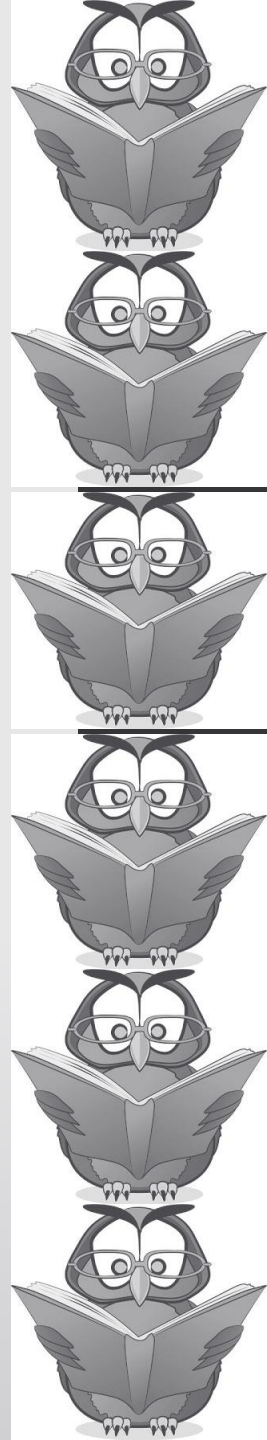
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

- Οι ομάδες και οι εκπαιδευόμενοι **αυτοαξιολογούνται** και **ετεροαξιολογούνται**, με άξονα την επίτευξη των προκαθορισμένων στόχων και την αποτελεσματικότητα της συνεργασίας των μελών της κάθε ομάδας.
- Παράλληλα αξιοποιούνται και άλλες τεχνικές αξιολόγησης.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Δεν την ξεχνάμε!

Ευχαριστώ για την προσοχή
και την υπομονή σας!

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ

**COPYRIGHT: Α. Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ / Θεολόγος Καθηγητής στο Πειραματικό ΓΕ. Λ.
Μυτιλήνης του Πανεπιστημίου Αιγαίου.**

**Οποιαδήποτε χρήση του παρόντος υλικού οφείλει να αναφέρει ρητά τον παραπάνω
συντάκτη και δικαιούχο.**

